

Kommunal- og moderniseringsdepartementet
v/Jørgen Johnsen

HØRINGSUTTALE TIL EKSPERTUTVALGETS FORSLAG TIL DESENTRALISERING AV OPPGAVER FRA STATEN TIL FYLKESKOMMUNENE

Det er gjort følgende vedtak i Time formannskap sak 046/18:

Vedtak:

- Time formannskap støtter opp under retningslinjene for fordelingen av oppgaver mellom forvaltningsnivåene og i all hovedsak i vurderingen av oppgaver og ansvar som er foreslått overført fra Staten til fylkeskommunene. Formannskapet er enig i at oppgaver bør legges så nært innbyggerne som mulig, men på et så høyt nivå som nødvendig for å sikre en kostnadseffektiv oppgaveløsning, og at oppgaver som krever utøvelse av politisk skjønn og vurdering bør legges til folkevalgte organer. Formannskapet mener at ekspertutvalgets forslag vil styrke demokratiet og gi større muligheter til å oppnå samordningsgevinster på tvers av sektorer.*
- Time formannskap har følgende ytringer og innspill til forslag til desentralisering av oppgaver til fylkeskommunene:*
 - Før en kan ta endelig stilling til forslagene bør eventuelle konsekvenser for gjenværende oppgaver og ansvar belyses nærmere, f.eks. av oppbrytning av helhetlige kompetansemiljøer.*
 - Ekspertutvalget sine forslag for kultursektoren bør behandles som del av arbeidet med ny melding til Stortinget om kultur, som etter planen skal legges frem våren 2019, og bli faset inn mot regionreformen.*
 - Forslaget om å overføre Bufetats ansvar for institusjoner og fosterhjem fra Staten til fylkeskommunene støttes ikke. Det er få barn i barneverntjenesten som trenger institusjonstilbud, og å samle tilbudet på statlig nivå vil gjøre det lettere å ha totaloversikt over tilbudet og letter arbeidet med å finne riktige tiltak.*
 - Det er ikke behov for at ansvarsoverføring av hele barneverntjenesten fra kommunene til fylkeskommunene skal utredes. Ved dagens kommune*

organisering er det ved tidlig innsats lettere og raskt sikre en tverrfaglig innsats ved at tjenestene ligger til samme kommune og ledelse.

Ansvarsoverføring fra kommunen til fylkeskommunen er ikke løsningen på de utfordringene som er i de kommunale barneverntjenestene.

- *Forslaget om å avvikle Statped for å overføre oppgavene inkludert veiledning- og støttetjenester for kommunene til fylkeskommunene støttes ikke. Ansvar og oppgaver mellom forvaltningsnivåene er tilstrekkelig avklart.*
- *Det er viktig at samarbeidet med kommunene i det regionale planarbeidet videreføres på minst samme nivå som i dag. Et sterkere regionalt forvaltningsorgan må ikke gå på bekostning av det lokale handlingsrommet.*
- *Forslaget om at fylkeskommunen skal kunne tre inn i kommunestyrets myndighet og utarbeide kommunedel-/reguleringsplan etter pålegg fra Staten eller anmodning fra kommunen støttes. Dette da det vil være mer hensiktsmessig at regionalt organ utarbeider en slik plan enn at departementet gjør det. Det forutsettes at det er departementet som vurderer behovet og henstiller til fylkeskommunen, og at det ikke tilligger fylkeskommunen å avgjøre dette selv.*

Med helsing

Tone Storesætre
formannskapssekretær

Dette dokumentet er elektronisk godkjent i systemet og krev derfor ikkje signatur

HØRINGSUTTALE TIL EKSPERTUTVALGETS FORSLAG TIL DESENTRALISERING AV OPPGAVER FRA STATEN TIL FYLKESKOMMUNENE

Saksgang:

Utval	Saksnummer	Møtedato
Time formannskap	046/18	05.06.2018

Framlegg til vedtak:

- Time formannskap støtter opp under retningslinjene for fordelingen av oppgaver mellom forvaltningsnivåene og i all hovedsak i vurderingen av oppgaver og ansvar som er foreslått overført fra Staten til fylkeskommunene. Formannskapet er enig i at oppgaver bør legges så nært innbyggerne som mulig, men på et så høyt nivå som nødvendig for å sikre en kostnadseffektiv oppgaveløsning, og at oppgaver som krever utøvelse av politisk skjønn og vurdering bør legges til folkevalgte organer. Formannskapet mener at ekspertutvalgets forslag vil styrke demokratiet og gi større muligheter til å oppnå samordningsgevinster på tvers av sektorer.*
- Time formannskap har følgende ytringer og innspill til forslag til desentralisering av oppgaver til fylkeskommunene:*
 - Før en kan ta endelig stilling til forslagene bør eventuelle konsekvenser for gjenværende oppgaver og ansvar belyses nærmere, f.eks. av oppbrytning av helhetlige kompetansemiljøer.*
 - Ekspertutvalget sine forslag for kultursektoren bør behandles som del av arbeidet med ny melding til Stortinget om kultur, som etter planen skal legges frem våren 2019, og bli faset inn mot regionreformen.*
 - Forslaget om å overføre Bufetats ansvar for institusjoner og fosterhjem fra Staten til fylkeskommunene støttes ikke. Det er få barn i barneverntjenesten som trenger institusjonstilbud, og å samle tilbudet på statlig nivå vil gjøre det lettere å ha totaloversikt over tilbudet og letter arbeidet med å finne riktige tiltak.*
 - Det er ikke behov for at ansvarsoverføring av hele barneverntjenesten fra kommunene til fylkeskommunene skal utredes. Ved dagens kommune organisering er det ved tidlig innsats lettere og raskt sikre en tverrfaglig innsats ved at tjenestene ligger til samme kommune og ledelse.*

Ansvarsoverføring fra kommunen til fylkeskommunen er ikke løsningen på de utfordringene som er i de kommunale barneverntjenestene.

- *Forslaget om å avvikle Statped for å overføre oppgavene inkludert veiledning- og støttetjenester for kommunene til fylkeskommunene støttes ikke. Ansvar og oppgaver mellom forvaltningsnivåene er tilstrekkelig avklart.*
- *Det er viktig at samarbeidet med kommunene i det regionale planarbeidet videreføres på minst samme nivå som i dag. Et sterkere regionalt forvaltningsorgan må ikke gå på bekostning av det lokale handlingsrommet.*
- *Forslaget om at fylkeskommunen skal kunne tre inn i kommunestyrets myndighet og utarbeide kommunedel-/reguleringsplan etter pålegg fra Staten eller anmodning fra kommunen støttes. Dette da det vil være mer hensiktsmessig at regionalt organ utarbeider en slik plan enn at departementet gjør det. Det forutsettes at det er departementet som vurderer behovet og henstiller til fylkeskommunen, og at det ikke tilligger fylkeskommunen å avgjøre dette selv.*

Time formannskap

Framlegget vart samrøystes vedtatt.

FSK-046/18 Vedtak:

1. *Time formannskap støtter opp under retningslinjene for fordelingen av oppgaver mellom forvaltningsnivåene og i all hovedsak i vurderingen av oppgaver og ansvar som er foreslått overført fra Staten til fylkeskommunene. Formannskapet er enig i at oppgaver bør legges så nært innbyggerne som mulig, men på et så høyt nivå som nødvendig for å sikre en kostnadseffektiv oppgaveløsning, og at oppgaver som krever utøvelse av politisk skjønn og vurdering bør legges til folkevalgte organer. Formannskapet mener at ekspertutvalgets forslag vil styrke demokratiet og gi større muligheter til å oppnå samordningsgevinster på tvers av sektorer.*
2. *Time formannskap har følgende ytringer og innspill til forslag til desentralisering av oppgaver til fylkeskommunene:*
 - *Før en kan ta endelig stilling til forslagene bør eventuelle konsekvenser for gjenværende oppgaver og ansvar belyses nærmere, f.eks. av oppbrytning av helhetlige kompetansemiljøer.*
 - *Ekspertutvalget sine forslag for kultursektoren bør behandles som del av arbeidet med ny melding til Stortinget om kultur, som etter planen skal legges frem våren 2019, og bli faset inn mot regionreformen.*
 - *Forslaget om å overføre Bufetats ansvar for institusjoner og fosterhjem fra Staten til fylkeskommunene støttes ikke. Det er få barn i barneverntjenesten som trenger institusjonstilbud, og å samle tilbudet på statlig nivå vil gjøre det lettere å ha totaloversikt over tilbudet og lettere arbeidet med å finne riktige tiltak.*

- *Det er ikke behov for at ansvarsoverføring av hele barneverntjenesten fra kommunene til fylkeskommunene skal utredes. Ved dagens kommune organisering er det ved tidlig innsats lettere og raskt sikre en tverrfaglig innsats ved at tjenestene ligger til samme kommune og ledelse. Ansvarsoverføring fra kommunen til fylkeskommunen er ikke løsningen på de utfordringene som er i de kommunale barneverntjenestene.*
- *Forslaget om å avvikle Statped for å overføre oppgavene inkludert veiledning- og støttetjenester for kommunene til fylkeskommunene støttes ikke. Ansvar og oppgaver mellom forvaltningsnivåene er tilstrekkelig avklart.*
- *Det er viktig at samarbeidet med kommunene i det regionale planarbeidet videreføres på minst samme nivå som i dag. Et sterkere regionalt forvaltningsorgan må ikke gå på bekostning av det lokale handlingsrommet.*
- *Forslaget om at fylkeskommunen skal kunne tre inn i kommunestyrets myndighet og utarbeide kommunedel-/reguleringsplan etter pålegg fra Staten eller anmodning fra kommunen støttes. Dette da det vil være mer hensiktsmessig at regionalt organ utarbeider en slik plan enn at departementet gjør det. Det forutsettes at det er departementet som vurderer behovet og henstiller til fylkeskommunen, og at det ikke tilligger fylkeskommunen å avgjøre dette selv.*

HØRINGSUTTALE TIL EKSPERTUTVALGETS FORSLAG TIL DESENTRALISERING AV OPPGAVER FRA STATEN TIL FYLKESKOMMUNENE

SAKEN GJELDER

Uttale til en rapport fra et ekspertutvalg med forslag om å overføre en del oppgaver fra Staten til fylkeskommunene (Regionreformen). Ekspertutvalget ble nedsatt av Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) våren 2017, og rapporten ble lagt frem 01.02.2018. Rapporten er sendt på høring med høringsfrist 09.05.18.

Med bakgrunn i ønsket om politisk behandling har rådmannen vært i kontakt med KMD om, å få utsatt frist. Rådmannen har fått tilbakemelding om at tidsplanen for oppfølging av ekspertutvalget er stram, og av hensyn til det videre arbeidet med å følge opp ekspertutvalgets rapport, er departementet derfor restriktive med å gi utsettelse på høringsfristen. Høringsuttalelser som sendes inn etter fristens utløp vil bli registrert, men det kan ikke garanteres at innholdet i høringsuttalelsen vil inngå i de vurderingene som gjøres i etterkant av høringen.

SAKSOPPLYSNINGER

Bakgrunn og mandat

Rapporten er utarbeidet av et ekspertutvalg nedsatt av Kommunal- og moderniseringsdepartementet våren 2017 som følge av anmodningsvedtak i Stortinget våren 2016.

Utvalget har hatt som mandat å vurdere overføring av ytterligere oppgaver og ansvar fra Staten til de nye fylkeskommunene, med oppmerksomhet mot ansvar, oppgaver og myndighet som støtter opp under fylkeskommunens samfunnsutviklerrolle.

Generalistkommuneprinsippet er lagt til grunn for arbeidet, samt at oppgavefordelingen bør ivareta hensynet til brukerne, lokalt selvstyre og deltakelse, samt nasjonale mål.

Utvalget tolker Stortingets vedtak om regionreformen som et svar på to utfordringer. For det første har det de siste årene skjedd en betydelig vekst og oppdeling i den statlige forvaltning-en, særlig i direktoratene og direktorats lignende enheter. Dette har gitt en sektorisert forvaltning med lavere grad av samordning enn ønskelig. For det andre vil mange kommuner etter første fase av kommunereformen fortsatt ha få innbyggere.

Fylkeskommunene har et potensial til å forsterke sin rolle som partner og veileder for kommunene, blant annet i form av fagkompetanse og som deltaker i kommunenes utviklings- og planarbeid.

Utvalget har videreutviklet Oppgavefordelingsutvalgets retningslinjer for fordelingen av oppgaver mellom forvaltningsnivåene, og vurdert oppgaver og ansvar etter følgende fem retningslinjer:

- 1 Oppgaver bør legges så nært innbyggerne som mulig, men på et så høyt nivå som nødvendig for å sikre en kostnadseffektiv oppgaveløsning
- 2 Det myndighetsorgan som er tillagt ansvar og beslutningskompetanse for en oppgave, skal også ha fagmiljøet tilknyttet oppgaven og ansvaret for å finansiere utgiftene til oppgaveløsningen
- 3 Oppgaver som krever utøvelse av politisk skjønn og vurdering bør legges til folkevalgte organer
- 4 Oppgaver som krever stor grad av samordning, og/eller oppgaver som har store

kontaktflater med hverandre, bør legges til samme forvaltningsorgan

5 Oppgaver som av ulike årsaker ikke skal la seg påvirke av lokalpolitiske forhold, bør være et statlig ansvar. Staten bør ha ansvaret for oppgaver som forutsetter et nasjonalt helhetsgrep for god oppgaveløsning

Utvalget er enig med flertallet i Stortinget i at oppgavefordelingen må endres for å løse grunn-leggende samfunnsutfordringer landet står overfor på en bedre måte enn i dag. Utgangs-punktet for utvalgets vurderinger er derfor at overføring av oppgaver skal bidra til tydeligere ansvarsfordeling, mer effektiv ressursbruk og bedre tjenester til innbyggere og næringsliv.

Dagens samfunnsutfordringer er grense- og sektoroverskridende. Det stilles krav til omstilling i næringslivet, innovasjon i offentlig sektor, integrering, kutt i klimagassutslipp og tilpasning til nye klima- og miljøvilkår. Innbyggere og næringsliv har behov for tjenester og tilrettelegging fra flere forvaltningsnivåer og sektorer. Nasjonal, regional og lokal politikk og forvaltning må virke sammen. Å samle oppgaver i ett folkevalgt organ og én administrasjon, vil legge til rette for mer koordinert offentlig virkemiddel- og ressursbruk i forvaltningen.

Utvalget mener representativitet, deltakelse og åpenhet er grunnleggende demokratiske verdier som kan styrkes gjennom å flytte oppgaver fra Staten til fylkeskommunen.

Overføring av oppgaver fra Staten til fylkeskommune vil bidra til at makten fordeles i samfunnet og til at interessen for fylkesdemokratiet kan styrkes. Fylkeskommunen må ha klart definerte opp-gaver, og de veivalg fylkeskommunen gjør må ha relevans og konsekvenser for innbyggere og næringsliv.

Utvalget mener regionreformen og ny fylkesstruktur legger grunnlag for en substansiell opp-gaveoverføring til fylkeskommunen. Regionreformen legger dermed grunnlag for at sentrale oppgaveområder for samfunnsutviklingen i ulike deler av landet bedre kan ses i sammenheng, og underlegges politisk diskusjon nærmere de som berøres av prioriteringer og tiltak.

Utvalgets forslag

Utvalgets tilnærming er å bygge opp under de oppgaver og roller fylkeskommunene allerede har som tjenesteyter, samfunnsutvikler, planmyndighet og som bindeledd i forvaltningen, og mener det er særlig tre store politikkfelt der fylkeskommunene bør ha oppgaver og handlings-rom til å bygge opp en sterk og tydelig regional politikk. Politikken og prioriteringene innen disse feltene er avgjørende for samfunnsutviklingen i det enkelte fylke og krever tilpasning til regional kontekst og forutsetninger.

Dette er knyttet til:

- arealbruk, naturverdier, miljø/klima og samferdsel,
- virkemidler for næringsutvikling og kompetanse, og
- virkemidler og tjenesteoppgaver som er viktige for folks helse, trivsel og levekår.

Overføring av oppgaver foreslås innenfor 5 temaområder: 1) Næring, kompetanse og integrering, 2) Samferdsel, 3) Klima, miljø og naturressurser, 4) Kultur og kulturminnevern og 5) Helse og levekår

Rådmannen vil under kun kommentere de forslagene rådmannen har merknader til. For en kortfattet oversikt over alle forslag vises det til sammendraget i vedlegg 1. Ekspertutvalgets

rapport er lagt ved i vedlegg 2. I tillegg er Kommunenes sentraforbund sin uttale lagt ved (vedlegg 3).

1) Næring, kompetanse og integrering

Næring

Innenfor næring, kompetanse og integrering forslår utvalget at fylkeskommunen får en større del av oppdragsgiveransvaret for det offentliges midler i Innovasjon Norge, hele området til Siva og ansvar for en større del av offentlig innsats innen næringsrettet forskning i Forskningsrådet.

Kompetanse

Utvalget foreslår bl.a. å overføre ansvar for oppgavene og virkemidlene knyttet til karriereveiledning som i dag ligger til Kompetanse Norge og NAV, samt ansvaret for å legge til rette for å finansiere opplæring og utdanningstiltak som ikke er finansiert over ordinære bevilgninger til universiteter og høyskoler eller over fylkeskommunenes budsjetter til videregående opplæring og fagskoler.

Integrering

Ekspertutvalget foreslår å overføre store deler av oppgaven som ligger til Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi) til fylkeskommunene, mens utbetaling av integreringstilskuddet kan overføres til ansvarlig departement. IMDi nedlegges.

2) Samferdsel

Ansvaret for kjøp av fylkesinterne togruter som i dag ligger til Jernbanedirektoratet. Ansvar for grenseoverskridende togruter forutsetter et nært samarbeid mellom fylkeskommunene. Den statlige tilskuddsordning for utvidet TT-tilbud overføres gjennom rammetilskuddet.

Sams vegadministrasjon (Statens vegvesen)

Utvalget har ingen forslag på dette området da regjeringen har valgt å utrede Sams vegadministrasjon som en egen sak. Utvalget påpeker allikevel at det virker hensiktsmessig å overføre den fagadministrasjonen for fylkesveiene som fylkeskommunene allerede har det politiske og økonomiske ansvaret for til fylkeskommunen. For fylkeskommunen er det en styrke å ha totalansvar for gjennomføring av politikk, med hensyn til for eksempel økonomistyring og prioriteringer. Egen fagadministrasjon legger også til rette for nær dialog og samspill mellom politikk og administrasjon. Totalansvarsprinsippet ivaretar også hensynet til effektivitet fordi dialogen om oppgaveløsningen ivaretas i ett organ og behovet for bestillerkompetanse overfor andre organer reduseres.

3) Klima, miljø- og naturressurser

Ansvaret for klima- og miljøoppgavene som i dag ligger til fylkesmannen, med unntak av forurensingsområdet og oppgaver knyttet til kontroll, tilsyn og klage foreslås overført til fylkeskommunen. Videre foreslås overført myndighet til å fatte vedtak om konsesjon til utbygging av vannkraft på 1-10 MW og vindkraft over 1 MW/fem turbiner som i dag ligger til NVE. Fylkeskommunene kan benytte NVE i saksbehandlingen.

Fylkeskommunene får et regionalt samordningsansvar på klimaområdet knyttet til

oppfølging av klimaloven.

4) Kultur og kulturminnevern

Ekspertutvalget sine forslag når det gjelder kultur og kulturminnevern er mange og svært omfattende og radikalt for kultursektoren. Dette gjelder bl.a. overføring av ansvaret for flertallet av museer, investeringsmidler som hører til disse, ansvar for forvaltning av spillemidler til kulturbygg, den kulturelle skolesekken, mm, spillemidler på biblioteksarkiv og museumsfelt, samt ansvar for hovedmengden av førstelinjeoppgaven på kulturminnefeltet som i dag ligger til Riksantikvaren og for relevante tilskuddordninger, mm.

5) Helse og levekår

Folkehelse

Innenfor helse og levekår foreslår utvalget at store deler av folkehelsearbeidet overføres fra Helsedirektoratet og fylkesmannen til fylkeskommunen, med unntak av oppgaver knyttet til tilsyn. Ansvar for tilskuddsordninger med relevans for lokalt og regionalt folkehelsearbeid som i dag ligger til Helsedirektoratet og fylkesmannen, foreslås også overført.

Spesialpedagogisk tjeneste

Utvalget foreslår å overføre Statpeds PP- oppgaver til fylkeskommunene og dermed ansvaret for veiledning og støttetjenester overfor kommunene. Oslo kommune overtar Statpeds skole i Skådalen og må ta ansvaret for et landsdekkende tilbud. Statpeds resterende oppgaver, primært utvikling av læremidler og forskning, overføres til utdanningsdirektoratet.

Barnevern

Ekspertutvalget foreslår å overføre Bufetats ansvar for institusjoner og fosterhjem fra Staten til fylkeskommunene. Utvalget foreslår at det skal utredes en ansvarsoverføring av hele barneverntjenesten fra kommunene til fylkeskommunene, samt om Bufdir skal beholde rollen som fagdirektorat, på linje med helsedirektoratet og utdanningsdirektoratet.

6) Regional planlegging

Utvalget støtter regjeringens forslag til tiltak for å styrke regional planlegging som virkemiddel for samordning. Utvalget foreslår videre bl.a. å styrke det formelle grunnlaget for statens deltakelse i regionale planer etter plan- og bygningsloven, samt fylkesmannens virkemidler til å føre tilsyn med at dette skjer. Fylkeskommunens deltakelse i KVVU-arbeidet i henhold til å sette samfunns mål foreslås også styrket. Videre foreslår utvalget at regional planbestemmelse videreutvikles og formidles som et virkemiddel for en langt større bredde av temaer enn hvordan det brukes i dag, samt at det i plan- og bygningsloven åpnes for at fylkeskommunene (etter anmodning fra aktuelle kommuner eller pålegg fra Staten) i tillegg til Staten kan tre inn i myndigheten til kommunestyret og utarbeide plan etter bestemmelsene for kommunal planlegging. Utvalget foreslår også å tydeliggjøre og forankre Statens plikt til deltakelse og oppfølging av regionale planer i plan- og bygningsloven.

Utvalget foreslår å overføre planjuridisk veiledning av kommunen som i dag ligger til fylkesmannen, til fylkeskommunen.

Når det gjelder samordning av innsigelser og megling i plansaker viser utvalget til at en i flere fylker har hatt fokus på å redusere behovet for innsigelser til kommunale planer

gjennom Regionalt planforum, samt å samordne avgitte innsigelser for å unngå motstridende signaler. Ekspertutvalget foreslår ikke å endre på at Fylkesmannen også fremover vil ha meglerrollen.

VURDERING

Generelt

Rådmannen støtter opp under de prinsippene for fordelingen av oppgaver mellom forvaltningsnivåene, samt vurderingen av oppgaver og ansvar som kan overføres etter de 5 retningslinjene som er beskrevet under saksopplysninger. Oppgaver bør legges så nært innbyggerne som mulig, men på et så høyt nivå som nødvendig for å sikre en kostnadseffektiv oppgaveløsning, og at oppgaver som krever utøvelse av politisk skjønn og vurdering bør legges til folkevalgte organer. At oppgaver som krever stor grad av samordning, og/eller oppgaver som har store kontaktflater med hverandre, bør legges til samme forvaltningsorgan, mener rådmannen også er et viktig prinsipp. Rådmannen konstaterer at rapporten har fokus på fordelene endringsforslagene forventes å ha. Rådmannen etterlyser på generelt grunnlag mer fokus på mulige negative konsekvenser, f.eks. når det gjelder utførelsen av gjenværende oppgaver (kontroll, klage, tilsyn) hos fylkesmannen eller andre statlige etater, og mulige negative konsekvenser av at helhetlige fagmiljøer brytes opp.

Regionreformen har ikke ført til sammenslåing av Rogaland med andre fylker. En gjennomgang og vurdering av fordeling av ansvar, oppgaver og myndighet som støtter opp under fylkeskommunens samfunnsutviklerrolle er et viktig arbeid, også for Rogaland. Rådmannen har i sin vurdering av Ekspertutvalget sine forslag også vurdert utkast til uttaler fra kommunene Hå og Sandnes, og KS sin uttale.

Rådmannen har i sin vurdering lagt til grunn at kommunene beholder det kommunale selvstyret som de har per i dag. Styrking av fylkeskommunen som regionalt forvaltningsorgan vil kunne bidra til en bedre samordning av sektorale interesser. En slik styrking av fylkeskommunen vil kunne ha en fare i seg at en sterkere fylkeskommune vil kunne utfordre det kommunale selvstyret mer enn det gjøres i dag. Samordningseffektene er en viktig del av ekspertutvalgets forslag, og utvalgets forslag bør derfor vurderes i sin helhet.

Rådmannen mener det er viktig med bedre samordning av nasjonale og regionale sektorielle interesser og føringer, særlig hvor demokratiske verdier kan styrkes gjennom å flytte oppgaver fra staten til fylkeskommunen. Rådmannen har likevel noen merknader og refleksjoner til enkelte konkrete forslag:

1) Næring, kompetanse og integrering

Næring

Rådmannen støtter endringene som foreslås på næringsområdet. Å styrke fylkeskommunen gir grunnlag for å bygge videre på regionalt utviklingsarbeid og styrker næringsutviklingsrollen i fylkeskommunen. En rekke kommuner arbeider med digitalisering, innovasjon gjerne i samarbeid/partnerskap med næringsliv og gründermiljø. Forsterkede virkemidler og kompetanse på regionalt nivå vil muliggjøre et utvidet samarbeid/partnerskap.

Kompetanse

Utvalget foreslår å overføre virkemidler og oppgavene knyttet til karriereveiledning fra Kompetanse Norge og NAV, og Kompetanse Norge foreslås nedlagt. Karrieresentrene er en viktig samarbeidspart for NAV, og fungerer som et faglig ressurscenter. Rådmannen har tro

på å samle like oppgavefelt på samme sted. Det gir et bedre grunnlag for koordinering og helhetlig tenkning. Fylkeskommunen har allerede en sentral rolle gjennom ansvaret for videregående opplæring, voksenopplæring og fagutdanning. De har også et sterkt fagmiljø og kompetanse på utdanningsområdet. Det vil derfor være riktig at de også har ansvar for Karriereveiledning og Karrieresentrene.

En vil også oppnå en større nærhet til viktige interesseparter ved å samle alt på fylkesnivå. Fylkeskommunene har nærhet til næringslivet, kommunene, utdanningsinstitusjonene og NAV. Nærhet gir kunnskap om regionale behov, som kan vurderes og dekkes med mindre tidsbruk og mindre byråkrati. Fylkeskommunen har også ansvar for en rekke andre arbeidsområder, som etterspør kompetanse. Ved at fylkeskommunen har ansvar for den regionale kompetansepolitikken, vil en kunne koordinere og tilby kompetanse på de områdene regionen etterspør. Det blir også enklere å opprettholde og videreføre det samarbeidet som allerede er etablert mellom kommunale og private aktører i regionen.

Det vil også være et pluss hvis en overføring av ansvar for all utdanning, koordinering, fagutvikling m.m., kan samles i ett direktorat. En unngår da de utfordringene det alltid vil være i skjæringspunktene mellom enheter.

Integrering

Konsekvensvurdering av utvalgets forslag om å flytte hovedtyngden av oppgavene i IMDi til fylkeskommunen og avvike IMDi kommer ikke klart frem. Integreringsarbeidet er tverrsektorielt, og for kommunene er f.eks. Husbanken, NAV og fylkesmannen sine virkemidler og ansvar en vesentlig del av dette. IMDi har en rolle som kunnskapsbank i integreringsarbeidet, bl.a. læring på tvers av kommunene. Verken økonomiske virkninger for den offentlige forvaltningen generelt og kommunene spesielt eller innbyggerrelaterte konsekvenser av forslagene er belyst i rapporten.

De siste par årene har rådmannen likevel opplevd at IMDi er mindre tilgjengelige enn før. Med tanke på at rådmannen opplever at IMDi ikke lenger evner å følge opp kommunene som før når det gjelder integrering, mener rådmannen at ansvaret for veiledning på dette området lettere kan gjennomføres av fylkeskommunen. Fylkeskommunen har større regionalt og lokalt kjennskap og kunnskap enn IMDi. Forutsetningen må da være at det blir overført nok ressurser til fylkeskommunen. Det kan være en fordel at fylkeskommunen involveres sterkere når det gjelder helhetlig tenkning rundt kartlegging og kompetanseutfordringer regionalt, slik at opplæring og kvalifisering kan tilpasses behovene på arbeidsmarkedet i gjeldende område. Fylkeskommunen kan også lettere samordne, mobilisere og samarbeide med andre viktige sektorer lokalt, som f.eks. NAV. Rådmannen mener det er viktig at det, ved eventuell overføring av ansvaret for Nasjonalt introduksjonsregister (NiR) til fylkeskommunene, settes av nok ressurser til oppfølging og veiledning overfor kommunene. Fordeling av flyktninger før bosetting bør foregå på nasjonalt nivå, men med aktiv deltakelse fra fylkeskommunene.

2) Samferdsel

Næringsutvikling og samferdsel er områder med særlig betydning for regional utvikling basert på regionens egen geografi, bosetningsmønster, næringsliv og potensiale. Overføring av oppgaver fra statlig nivå som bygger opp om fylkeskommunens ansvar på samferdselsområdet støttes. Tydeliggjøring av ansvar og oppgaver for fylkesvegene mellom regionnivå i Statens vegvesen og fylkeskommunen er konstruktive forslag. Det skaper klarhet og bør kunne gi økt effektivitet på dette området i hele den offentlige forvaltningen. Kommunene hvor fylkesvegene faktisk ligger, vil i sitt arbeid kun få vegeier

fylkeskommunen å forholde seg til, og der ligger også totalansvaret.

3) Klima , miljø- og naturressurser

Utvalget mener at fylkeskommunene bør ta en mer aktiv rolle i ressursforvaltningen ved å utarbeide regionale planer for bærekraftig utnytting av naturressurser, og at planene må tillegges større vekt i konsesjonsbehandlingen og ved utforming av nasjonal politikk. Regional planlegging kan ha en sentral rolle i å ivareta viktige hensyn i ressursforvaltningen, særlig i et tilstrekkelig geografisk perspektiv. På denne måten kan de bidra til en mer helhetlig areal- og ressursforvaltning i fylket. Styrking av regional plan som grunnlag for enkeltvedtak i ressursforvaltningen vil gi større forutsigbarhet for kommuner, innbyggere og initiativtakere. Rådmannen støtter dette.

4) Kultur og kulturminnevern

Oppgavene som foreslås overført til fylkeskommunene er mange og omfattende. Rådmannen vurderer det som vanskelig på nåværende tidspunkt å vurdere hvilke konsekvenser endringene vil kunne få for kommunal kultursektor. Rådmannen mener at Ekspertutvalget sine forslag for kultursektoren derfor bør behandles som del av arbeidet med ny melding til Stortinget om kultur, som etter planen skal legges frem våren 2019, og blir fasnet inn mot regionreformen. Kulturdepartementet bør ta med forslagene inn i arbeidet med den nye kulturmeldingen.

5) Helse og levekår

Spesial pedagogisk tjeneste

Rådmannen støtter en overføring av Statped's PP oppgaver til fylkeskommunen. Det vil trolig ha liten praktisk effekt på tilbudet, men vil kunne være positivt ved en tettere kobling mellom fagmiljøene og støtte opp om fylkeskommunens øvrige ansvar for videregående opplæring.

Barnevern

Forslaget om å overføre Bufetats ansvar for institusjoner og fosterhjem fra Staten til fylkeskommunene er å gå tilbake til ansvarsfordelingen som var før overføringen fra fylkeskommunalt til statlig nivå i 2004. Denne endringen ble gjort av ulike årsaker, men den ene var for å forsøke å sikre et godt likeverdig tilbud i hele landet. Ved å gå tilbake til gammel ordning risikerer en å miste det en har oppnådd, og igjen gå tilbake til tilbud som varierer alt etter hvilken fylkeskommune en forholder seg til. Hva som er tenkt og gjøres for å unngå disse utfordringene er ikke omtalt.

Det er få barn i barneverntjenesten som trenger institusjonstilbud, og de som trenger det er ulike og har ofte komplekse utfordringer. Å samle tilbudet på statlig nivå gjør det lettere å ha totaloversikt over tilbudet og letter arbeidet med å finne riktig tiltak. Rådmannen er bekymret for om fylkeskommunene vil kunne klare å ivareta dette og frykter en vil falle tilbake til utfordringene fra før 2004. Det kan utvikles forskjeller mellom fylkene både på tilbud/tiltakskjede og svekke muligheten til et likeverdig tilbud.

Ekspertutvalget svarer ikke på hva som skal gjøres annerledes nå for å hindre tilbakefall til de samme utfordringene som lå til grunn for ansvarsreformen i 2004.

Utrede en ansvarsoverføring av hele barneverntjenesten fra kommunene til fylkeskommunene

Det kan stilles flere spørsmål til om dette vil skape et bedre barnevern eller ikke. Et av de tyngste argumentene mot en slik løsning er knyttet til tidlig innsats og samhandling. Ved

dagens kommune organisering er det lettere å raskt sikre en tverrfaglig innsats ved at tjenestene ligger til samme kommune og ledelse. Å ta bort barneverntjenesten og løfte den opp på et annet forvaltningsnivå vil trolig svekke kommunene sine muligheter til samhandling og tidlig innsats. Rådmannen tror ikke dette er løsningen på de utfordringene som er i de kommunale barneverntjenestene.

En større enhet som en samling på fylkeskommunalt nivå medfører, vil være en kvalitetsheving for de små barneverntjenestene i landet. Men det vil ikke være løsningen for de mellomstore og store kommunene. De risikerer store avstander mellom det kommunale tjenesteapparatet i egen kommune og den fylkeskommunale barneverntjenesten. Dette vil påvirke samhandlingen og lokalkunnskapen som trengs for å drive godt barnevern negativt. Løsningen for de minste kommunene ligger i å etablere interkommunale samarbeid på barnevernområdet. Myndighetene bør legge til grunn anbefalingene gitt av barnevernpanelet, og pålegge kommunene, som faller under minstenorm på størrelse, om å inngå interkommunale avtaler.

Når det gjelder forslaget om å utrede om Bufdir skal beholde rollen som fagdirektorat, på linje med helsedirektoratet og utdanningsdirektoratet, mener rådmannen at kunnskapsutvikling i barneverntjenesten er svært viktig både nå og fremover. Det er helt avgjørende for barneverntjenesten sin kvalitetsutvikling og legitimitet i samfunnet. Dette arbeidet kan ikke drives i den enkelte kommune og heller ikke i den enkelte fylkeskommune, men bør ivaretas av Staten. Rådmannen mener det er unødvendig å utrede, men heller konkludere med at Bufdir skal beholde og styrke sin rolle som fagdirektorat for barnevernområdet.

Utvalget foreslår innenfor helse og levekår at store deler av folkehelsearbeidet overføres fra Helsedirektoratet og fylkesmannen til fylkeskommunen. Rådmannen støtter forslaget om å styrke fylkeskommunen sin rolle i folkehelsearbeidet. Til grunn for folkehelsearbeidet ligger en forståelse av at helse skal være med i alt vi gjør fordi påvirkningsfaktorer finner en i alle sektorer. Behovet for å samordne på tvers av sektorer og tjenester er derfor sentralt. Fylkeskommunen er en regional utviklingsaktør, og skal være en pådriver for å samordne folkehelsearbeidet i fylket.

Å samle det meste av økonomiske og pedagogiske virkemidler på folkehelsefeltet til fylkeskommunen vil bidra til en mer effektiv oppgaveløsning. Det vil også være enklere for kommunene å forholde seg til et organ, i forhold til tre i dag. I dag har fylkesmann og fylkeskommune overlappende ansvar og oppgaver, mens Helsedirektoratet har ansvar for blant annet økonomiske tilskudd. Det vil være naturlig at fylkesmannen fortsatt har ansvar for tilsyn på folkehelsearbeidet, slik også utvalget foreslår.

Innenfor barnevern foreslår utvalget at oppgaver flyttes fra Bufetat til fylkeskommunen og at Bufetat legges ned. Ansvaret for omsorgssentre for enslige mindreårige flyktninger under 15 år foreslås forblir statlig ansvar. Plassering av ansvar for de over 15 år er ikke omtalt. Ansvar og oppgaver og lovverket innenfor barnevernstjenesten har blitt utredet grundig de siste årene. Ansvar og oppgaver mellom forvaltningsnivåene er tilstrekkelig avklart. Med samme begrunnelser støttes ikke forslaget om å avvikle Statped for å overføre oppgavene inkludert veiledning- og støttetjenester for kommunene til fylkeskommunene.

6) Regional planlegging

Rogaland har god erfaring med regionalt planarbeid, og særlig Fylkesdelplanen for langsiktig byutvikling på Jæren vedtatt i 2000, senere revidert til Regionalplan for Jæren, har ofte blitt trukket frem som et godt eksempel på samordnet transportlegging. Planen har

blitt utarbeidet av fylkeskommunen i tett samarbeid med statlige etater og kommunene på Jæren. Planprogrammet for revisjon av Regionalplan for Jæren som nettopp har vært på høring legger opp til et slikt godt og tett samarbeid. Rådmannen vil påpeke viktigheten av at samarbeidet med kommunene i et slikt planarbeid videreføres på minst samme nivå fremover.

På området regional planlegging foreslår utvalget å styrke det formelle grunnlaget for statens deltakelse i regionale planer etter plan- og bygningsloven, samt fylkesmannens virkemidler til å føre tilsyn med at dette skjer. Fylkeskommunens deltakelse i KVV-arbeidet med hensyn til å sette samfunns mål foreslås også styrket. Disse forslagene støttes fordi de bygger opp om god regional planlegging, effektivitet i planprosesser i form av avklaringer tidlig og mer helhetlige vurderinger i KVV-arbeidet.

Utvalget foreslår også at fylkeskommunen skal kunne tre inn i kommunestyrets myndighet og utarbeide kommunedel-/reguleringsplan etter pålegg fra Staten eller anmodning fra kommunen. Rådmannen vurderer forslaget til å være en overføring av muligheten Staten, jf. plan- og bygningsloven §6-4, per i dag har, om selv å kunne utarbeide og vedta eller pålegge kommunen å utarbeide en «statlig plan» når viktige statlige eller regionale utbyggings-, anleggs-, eller vernetiltak gjør det nødvendig å utarbeide en slik plan. Rådmannen støtter forslaget og mener at det i noen tilfeller vil kunne være mer hensiktsmessig at regionen utarbeider en slik plan enn at departementet skulle gjøre det. Rådmannen forutsetter her at det skal være departementet som vurderer behovet og henstiller til fylkeskommunen, og at ikke fylkeskommunen kan bestemme dette selv.

Utvalget foreslår videre at regionale planbestemmelser videreutvikles og formidles som et virkemiddel for en langt større bredde av temaer enn hvordan det brukes i dag. Per i dag har Regionalplan for Jæren en planbestemmelse som omhandler detaljhandel. Rådmannen mener at bruk av regionale planbestemmelser kan være aktuelle på enkelte områder, men at behovet og eventuell utforming må avklares i det regionale planarbeidet.

Utvalget foreslår også å tydeliggjøre og forankre Statens plikt til deltakelse og oppfølging av regionale planer i plan- og bygningsloven. Rådmannen støtter dette forslaget da en i kommunen flere ganger har opplevd at kommunen må vente på statlige planer for å kunne komme videre med kommunenes eget planarbeid eller byutviklingstiltak. Dette gjelder særlig samferdselsområde (veg/jernbane).

Forbedringspotensial samordning av innsigelser

Rådmannen har ikke merket de store fordelene av at Fylkesmannen har hatt samordningsansvaret når det gjelder statlige innsigelser. Dette kan ha som årsak at innsigelser fra de statlige etatene ikke har vært i konflikt med hverandre. Rådmannen mener at det er et forbedringspotensial når det gjelder Regionalt planforum. Rådmannen har opplevd at det har vært motstridende innsigelser fra fylkeskommunen og statlige etater, særlig fylkesmannen, som kommunen i en tidligere fase, f.eks. i Regionalt planforum, burde ha fått en avklaring på.

KONKLUSJON

Rådmannen tilrår at formannskapet støtter opp under retningslinjene for fordelingen av oppgaver mellom forvaltningsnivåene og i all hovedsak i vurderingen av oppgaver og ansvar som er foreslått overført fra Staten til fylkeskommunene. Videre at formannskapet er enig i at oppgaver bør legges så nært innbyggerne som mulig, men på et så høyt nivå som nødvendig for å sikre en kostnadseffektiv oppgaveløsning, og at oppgaver som krever

utøvelse av politisk skjønn og vurdering bør legges til folkevalgte organer. Ekspertutvalgets forslag vil styrke demokratiet og gi større muligheter til å oppnå samordningsgevinster på tvers av sektorer.

Rådmannen tilrår ellers at formannskapet slutter seg til ytringene og innspillene til forslag til desentralisering av oppgaver til fylkeskommunene slik de fremgår av forslag til vedtak.

Rådmannen i Time, den 16.05.2018

Trygve Apeland

Vedlegg:

Sammendrag Endringsforslag Ekspertutvalg desentralisering av statlige oppgaver

Regionreformen, desentralisering av oppgaver fra staten til fylkeskommunene

Høringsuttale - rapport fra ekspertutvalget - desentralisering av oppgaver fra staten til fylkeskommunene - regionreformen

Dette dokumentet er elektronisk godkjent i systemet og krev derfor ikke signatur

